

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

Előfizetési ár:
 Egész évre 5 frt. Vidékre 5 frt. 50 kr.
 Fél „ 2 „ 50 kr. „ 2 „ 75 „
 Egyes szám ára 10 kr.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Beck I. papirkereskedése.

Ide küldendők a lap szellemi és anyagi részét illető minden közlemények.

HIRDETÉSEK DIJJA:

Három hasábos petitsor 6 kr. Nyiltéri három hasábos petitsor 10 kr.

Bélyegdíj külön minden hirdetésért 30 kr.

Mi lesz belőlünk?

Ne ijedjen meg a jámbor olvasó, nem akarunk a nagy lapok szélesöblű harsonáiba fújni. De minékülhát az országnak most szertejáró bölcsői és nem bölcsői mind e kérdéssel, hazánk jövőjével foglalkoznak, s ittott az „őh nép“ előtt hűsös színekkel hajmeresztő képeket festenek hazánk állapotáról s legközelebbi végromlásáról, nem állhatjuk meg, hogy ne reprodukáljuk egy nagytekintélyű folyóiratunk névtelen levelezőjének e kérdésbe vágó s a pártok zajától távol tett megfigyeléseit.

Hazánk a mai Európának a nemzetiség szerint jegecedő nagy államaihoz képest kis ország, de alkotmánya természeténél fogva a nagy államalakulás terheiben és előnyeiben részesül. Átka és áldása, hogy a világtörténelem nagy golfstromjában van. Mint minden modern állam, ő is négy kemény harcot ví: harcot a küllellenség ellen, a belsejében széthúzó különböző nemzetiségek, a socialismus és végre a deficit ellen. Azt hisszük, barmennyire is megfontoljuk e négyszeres megpróbáltatás súlyát, nincs okunk kétségbeesnünk.

A küllellenség legyőzése háboruban perze kétes; ki merne abban föltétlenül bizni, hogy ily nagy háboruban nyertesek leszünk. Mégis mióta a világ leghatalmasabb birodalmával, a Bismark államával szövetségre léptünk, több biztosítékunk van gyümölcsöző békére (vagy ha kell: diadalmos háborúra) mint a mennyivel régóta birtunk. A második harc, a máshova húzó nemzetiségek ellen, tán több nyugtalanságot ébreszt, mint kül-

háboru eshetősége. De a helyzet, mely a dunamenti kisebb államokat mindinkább hozánk békiti, az egyre nagyobb mérveket öltő magyarosodás és a magyar király személye, a mely hagyományos kapcsa a különböző nemzetiségeknek — mind e körülmények e részben is eloszlatják bármily súlyos aggodalmainkat. — A socialismus földmivelő államban, a milyen mi vagyunk, egy általán kevésbé fenyegető, mint a nagy iparúzó államokban; különben is közös ellenség, melyet, adja Isten, majd ideje korán közös erővel fogunk kibékíteni.

Az állandó hadseregek fokozatos nagyobbitása óta az államok mind kétségbeesett harcot vívnak a deficit ellen. A magyar állam összes adósságai már majdnem hogy megközelítették az állam vagyonát (1 milliárd 118 millió: 1 milliárd 259 millió forint). Ez a teher fájdalom, már nemzedékről nemzedékre fog szállni, mint az élet oly sok egyéb terhe: jelenleg be kell érünk azzal, hogy évenkénti budget-üket egyensúlyozzuk és közös munkával hazánknak oly hirt szerezzünk, mely majd mindinkább előnyösebb conversiókat tesz lehetségessé.

De mily nagy a lendület, gyors a haladás a közgazdaság és közmívelődés terén! Spanyolországnak körülbelül ép annyi lakosa van, mint a magyar korona országainak: geográfai helyzete, minthogy három oldalról a tenger mossa, sokkal jobb, kulturhagyománya sokkal régibb. Hazánk a modern haladás versenyében mégis mennyire felülmulat a középkor emez első rangu népét. Az irni olvasni tudók száma nálunk nagyobb, vasuti vonalunk aránylag még egyszer oly hosszú,

száraz földi kereskedelmük virágzóbb, keresk. politikánk consolidáltabb. Az oszt. magyar vámterület külkereskedelme egyáltalán 1830-óta megtizszereződött, tehát e részben nagyobb arányokban haladt, mint a világ bármely más állama; a liszt kivitel hazánkból pedig 1840-óta majdnem meghuszonötszörözött. A közoktatási budget még 1851-ben csak 150,000 forint volt, ma már meghaladja az 5 milliót. Déli gyümölcsre, fügere évenként 1 millió, 700,000 forintot adunk ki, a mi valóban nem a szegénység jele.

Az anyagi haladás maga után vonja a szellemi is. Vessük össze az akademia, a sokféle tudományos társulat és oly számtalan egyes tudós sokirányu, rendszeres, fáradhatatlan tudományos működését annak az elszórt, a nemzetől elzárt, inkább különcöknek látszó pár tudós emészto iparkodásával, a kik a század első tizedeiben a magyar tudományosságot képviselték; vessük össze Katona József sorsát, ki mint ismeretlen misantrop hal meg, akár Aranyéval, kit még életében legnagyobb költőnknek ünnepeztünk, „Magyarország gyönyörének“ tartottunk és mint vagyonos, tekintélyes pálmágakkal és babérral elhalmozott embert temettünk el.

Az élet nemzetekre, mint egyesekre néve kemény harc, komoly munka. Elbizakodni nincs okunk, mindamellett tán mégis elmondhatjuk, ha — föltülemelkedve a perznyi pártállásokon — Magyarország fömívelődési fázisait összevetjük, hogy hazánk sorsa Mátyás király óta nem nyújtott annyi biztosítékot a jövőre, mint most.

Szépirodalmi csarnok

Bejárom hát....

Bejárom hát a nagy világot,
 Hogy elfeledjelek,
 Fel égig érő bérezre hágak,
 Tengeren átkelek.

Hogy vándorútamban szivem tán
 Feledni megtanul,
 S esendés magányban éljek aztán,
 Meghábortlanul.

Szemem függ Sírász rózsaberkén,
 Hol perzsa fény vakít,
 De nézzem sokszor bár, feledném,
 Mert szebbek ajjakid.

A végtelen pusztán, ha benne,
 Az oazist lelem:
 Csak az én sivar életemre,
 S read emlékezem.

Járok az észak jeges táján,
 Mely fényes, de fagyos.
 S eszembe jutsz, jégkeblű bálvány,
 Mily hidegen ragyogsz.

Feledhetnék? Oh ha volnál
 Te elfeledhető!
 Ha képzetemben nem ragyognál
 Te el nem érhető!

W. R.

Herr von Mandelkern.

— Eredei novelle. —

Irta: Marton János.

(Folyt.)

Hajón utazva, a felségesen vadregényes táj egészen leköti a szemet. A hegyek közé szorított hatalmas Duna folyam szöke s lágy habjain kellemesen ringatva, Orsováig jutunk, hol ki kell szállnunk s az utat kocsin folytatnunk. A kissé döcögős út fáradalmait bőven kárpótolja a Cserna-völgy elragadó pompája.

A völgyön végig kigyózó patak halk moraja kellemesen elandalítja lelkünket s az erdei madarak melodikus csicsergése megrezgetteti szívünk legtökösabb hurjait. A hegyek méltósága, a a sudár fák eleven zöldje, a virágok illata, a madarak dala ájtatosságra int benünket s a jó ember akaratlanul is Istenére gondol, ki a természetet oly széppé teremteté!

A Cserna-völgy egyik kanyarulatánál előttünk áll a kies völgykatlanban fekvő Herkullesfürdő, keleties fénynyel épített s berendezett parkok-, paloták — s bazárokkal.

A régiek e helyet „ad aquas Herculis sacras“ hívták s a történelem sokat tud mesélni a rómaiak győzelmes zászlóiról. Körülbelül 250 esztendeig változó hadjáratok színhelye volt Mehadia s vidéke, végre azonban sok viszontagság s alkudozás után ismét a magyar állam kezére jutott, mint jutott s fog jutni mind az, a mihez Isten és emberek előtt jussunk van.

Érdekes, hogy e fürdő honnan vette nevét.

Dácia fénykorában Traján császár sokszor itt tartá főhadiszállását. Egy alkalommal, midőn a nagy uralkodók szive is lágyabb érzelmek felé hajol, egészen egyedül barangolt e vidéken. Egyszerre egy kicsi forráshoz jutott, melynek tövével egy gyönyörű leányka szendergett. Hollófelete haja közé erdei virágok voltak fonva. Ajaka, félig nyitva, harmatban fűrdött szamóczához hasonlított s édes csókra kínálkozott. Keble, melyet a játszi szellő megfoszta különben is átlátszó takarójától, vakítófehér volt s emelkedésében lágy habokat képezett. Piezi, meztelen lábai a forrás torlatához esuszva, annak vizétől locsoltattak.

Van-e férfi, kinek szive egy szép alvó leányka láttára hő szerelemben föl nem rezzen. Traján császár, ki daezára sok s hősies hadjáratának még elég fiatal volt, mintegy lebüvölten állott meg ez elbájoló teremés előtt. Szive erősen dobogott s egész lénye szerelembre gyuladt. Térdre ereszkedett s gyönyörrel nézte a kedves szendergőt, ki ártatlanságában tán épen a virágos réten ugrándozó kis báránycákról álmodott. Az alvó lehellete összevegyült a lehajló férfi lehelleével s Traján mintegy kábultan oda nyomá forró s reszkető ajakát a nyiladozó rózsabimbóra s mint a lepke a virág kelyhéből a mézet, úgy szivta Traján császár a kis leány édes ajakáról a boldogító szerelmet.

A leány e csókra felnyitá szemét s egy pillanatig megrezsent. De mintha a szerelmi gyönyörnek bűvös hatalma volna s mintha éppen az ártatlanság nem tudna ellentállani e gyönyörnek, a leányka ismét lezárta pilláit, mintegy öntudatlanu

Ha Széchenyi még közöttünk élne, megelégedve látná, hogy közéletünk és irodalmunk annyira magyar, mint soha előbb, hogy a főváros, a melyet annyira szeretett, a magyarosodás főkohója lett. Széchenyi, ki az ő idejének ködéből a jövő századok jegeseit kimagaslani látta, bizonyára nem becsürelné a jelent, mert sok a fogyatkozása, mert az ipart még csak fejleszteni, népiünk kötelességérzetét nevelni, egészségi állapotainkat és népoktatásunkat még nagyban javítani kell; ő, ki felbresztett a lethargiából, legjobban tudná megítélni, hogy mennyit haladtunk abban a viláosságért való nagy küzdelemben, melyet történetnek nevezünk!

N—n.

HELYI HIREK.

* **Albrecht főherceg** Zimonyban volt, megszemlélte az ottani csapatokat s máj. 17-én Belgrádba is átrándult s meglátogatta a szerb királyt.

* **A képviselőválasztás** actusának országos megejtésére a jun. 13-ától jun. 22-éig terjedő idő szabattal meg a belügyminiszter által.

* **Dániel Ernő** mint a pancsovai kerület szabadelvű képviselőjelöltje — a hogy megbízható forrásból értesülünk — pünkösd másodnapján fog program beszédet tartani városunkban a Weifert sörházbeli kioszk ablakából.

* **Választó gyűlésre** jött össze a pancsovai kerület több választója mult vasárnap a Weifert-féle sörházban, hogy képviselőt candidáljon. Weifert I. M. a pancsovai választók részéről azonban kijelentvén, hogy ő e tekintetben még nem jutottak megállapodásra, a gyűlés eredmény nélkül szétoszlott. Ma ennek folytán ugyanott új választógyűlés lesz.

* **A gr. Ráday-szabadelvű párt** hívei ma d. u. 3 órára a Wiedmann sörházába hívtak össze választógyűlésre. A meghívást P. Graff Vilmos, Péter Pál és Wittigshlager Károly irták alá.

* **A helyb. tornaegyesület** f. h. 25-én. d. u. 3 kor a városház tanácstermében közgyűlést tart. Tárgya: 1.) A miniszter által jóváhagyott alapszabályok bemutatása. 2.) Titkári jelentés. 3.) Pénztárnoki jelentés. 4.) Művezetői jelentés. 5.) Szertárnoki jelentés. 6.) Az eddigi ideigl. választmány lemondása folytán új választmány alakítása. 7.) Tagsági díj megállapítása. 8.) Esetleges indítványok. Az egylet tagjai és azok, a kik belépni óhajtanak, erre tisztelettel meghívottnak. Jagodics Sándor, ideig. elnök. Scsitinszky Adolf, ideig. titkár.

* **A küldöttség**, a mely a vojloviczi erdő s egyéb ügyekben Budapestre menesztetet, kedden indult el s ma érkezik vissza. A hogy értesülünk mindenütt igen szívélyesen fogadták s reménységgel biztatják őket. Gromon D. kormánybiztos úr vezette be őket az egyes kormányférfiaknál.

oda adta magát az édes esóknak, a szívet lelket boldogító szerelemnek.

Hm! hát ez a bájos teremtés egy a vidéken lakó bolgárpásztorinak leánykája volt s Mehda-nak hitták.

Ez a Mehda a hatalmas Traján hű kedvesévé lett, kit ő annyira szeretett, hogy később Rómába, palotájába vitte s legpazarabb fényvel vette körül.

Traján e kedvese tiszteletére a találka helyén egy gyönyörű fürdőt emelt, melyet Mehda-nak nevezett el s azon volt, hogy Róma előkelősége, a patricius családok, e fürdőben szívesen mulassanak. És talán az az oka, hogy Mehádiát a románok, kik magokat oly szívesen a nagy rómaiak ivadéka gyanánt tekintik, oly kiváló szeretettel látogatják.

Mint látjuk, a szerelem már régi korban is volt sok szépnek, jónak s nagyszerűnek indító oka.

Kár, hogy a mai kor hölgyei oly gyakran felejtik ezt s a szerelmet játéknak, unalomtűzőnek tekintik s a helyett, hogy a férfit magasztos tettekre buzdítanák, őt kacérságukkal kétségbe ejtik s így vagy gyávává, minden nagy iránt érzéketlenné teszik, vagy pedig a halálba kergetik.

— De hát, hallom itt a nyájas olvasót fölkiáltani — mikor lesz már egyszer a Herr von Mandelkerzről szó, ki a czim után ítélve, mégis csak hőse e novellettnek.

Hja, kedves olvasóim s bájos olvasónőim, önként nem tudják, hogy a Mandelkerz: mandulamagot jelent, mert ta tudnak, akkor bizonyára meg kellene gondolniok azt a lényeges körülményt, hogy t. i. a

* **Uj vasuti menetrend** is lépett életbe a Zimony-Budapesti vonalon, a melyen most már gyorsvonatok is járnak. Nem jutott még kezünkhöz az egész menetrend, de azt az örvendetes ténytet konstatálhatjuk, hogy a budapesti könnyű posta most már ugyanaznap, esti 5 órakor érkezik meg helybe.

* **A helyb. reálgymnasiumnál** a hét folyamán tették le a VIII osztály érlelendő ifjai (számarra 6-an) az érettségi vizsgálat írásbeli részét.

* **Mészáros Nándor** úr, volt szegedi tanker. főigazgató, majd országgyűl. képviselő a pécsi tankerülethez ujjlag kir. főigazgatónak nevezetett ki.

* **Klempay Mari** kisasszony gyermekkeri növendékeivel a héten a lövölde kertjében máj. 15-én tartott, a melyben számosan vettek részt.

* **Tűz** volt mult vasárnap éjjel a felsőváros szélén. Egy parasztnak a háza égett le, a melyet valaki felgyújtott. A gyanusítottat be is fogták.

† **Meghalt** özv. Matz né asszony, főhadnagy özvegye péntek este 10 órakor a városi kórházban, miután a szegény asszonyt pár nappal azelőtt szélhűdés érte.

* **80 csángó család** vonult keresztül mult vasárnap és hetfén városunkon, a kik Gyorokra, Arad mellé telepednek le állandóan. S a mint halljuk, Andrásfalváról a 40 család Tomka lelkész szel szintén útblan van mi felénk. Isten vezérelje!

* **A vasárnapi** ájtatosságok megzavarása ellen a belügymin. erélyes rendeletet adott ki! E napon, különösen szentegyházak közelében, zajt okozó, feltűnő mukákat, ügyleteket végezni nem szabad.

* **A helyi hajók** menetrendje Pancsova Belgrád-Zimony közt máj. 20-tól a következőképp állapított meg:

Pancsováról indul reggeli 8, déli 12 és esti 6 órakor Zimonyból — 6. d. e. 10 1/2 és d. u. 3 1/2.

* **Az uzdini** kerület számos választója mult vasárnap Szakulán gyűlést tartott, a melyen dr. Kaszapinovic ajánlatára dr. Maksimovicot léptették föl képviselőjelöltnek, egyrésztől Polyt, másrésztől Iszákovic, antalfalvai járásbíró, ellenében.

* **Torzsa**, bácsmezei német község f. é. május 15-én femállásának, ill. oda letelepedésének 100 éves fordulóját ünnepelte meg, a mely ünnep a megyei főispán, alispán, kisebb hatóságok, számos vendég s az egész község részvételével ment végbe s a melyen egy az alkalomra emelt emlékoszlopot is lelepleztek. A „Bácsbodrogher Presse”, a derék Bácska ostoba személtapocskája ez alkalomról írván együgyien arcátlan jajgatással említi, hogy ez alkalommal egy magyar beszéd is volt, a melyet — (Ah unser Ortskind, und spricht ungarisch! — jegyzi meg a heccelő swindler) Schick szolgabíró, Torzsa születője, tartott. A nevezett lap e számából sok példányt városunk polgárainak is küldött, nyilván izgatás czéljából.

* **Elsülyedt** a „Cservenka”, Lebach eszterváki polgár teher szállítója, Mohács mellett, a Dráva gőzös beleütközése folytán.

mandulamagot előbb el kell fűtteni, azután öntözni, kapálni, szóval ápolni, aztán nagygyánóvesztetni, gyümölcsöt megérlelni s csakis azután jöhetünk rá a magyra vagyis Mandelkerre.

Avagy azt hiszik önök, hogy a kedves „Végvidék” még kedvesebb szerkesztősége hiába fizet engem? Korántsem! Neki munka, és pedig jó munka kell.

Aztán ne is méltotassék gondolni, hogy a novellairás is ugy meg véghez, mint például a kávéfőzés: masinával. A szegény írónak nagyon is gyakran kell istentelenül izzadni s a fületövét vakarni, míg végre össze gondolja s írja azt, amit önök pillanat alatt elolvasnak.

A mi tehát önöknek időtöltés, szórakozás, az az írónak nézve komoly, sokszor fárasztó munka, azért hát érdemel ő is egy kis elnézést, egy kis türelmet, meg aztán egy kis elismerést.

Node most mindjárt a Herr von Mandelkerhez jutunk.

A herkulesfürdőt átlag 5000 vendég használja, többnyire román és polgárosított határvidéki szerb, de van sok francia, angol, olasz, német és török is. A társas élet, daczára a sok nemzetiségnek élénk s elég kellemes, én azonban többnyire a magányt keresem ki s úgyszólván egy ismeretséget sem kötöttem. Az ismeretség gyakran nagyon is feszélyezi az embert s nem egy esetben szinte rabjává teszi az illem és barátságának.

Egy este nagyon fáradtan tértem haza szokott sétáimról s miután hideg fürdőt vettem, leakartam feküdni, midőn egyszerre kedves magyar nóták dallamai üték meg fülem dobját. A zene csakis cigányoktól eredhetett, mert csakis a cigányok képesek a ma-

* **A Temesfürdőt** tulajdonosa Waltmann f. h. 19-én nyitotta meg, de mind eddig az idő még nem volt valami kedvező a fürdőre.

UJDONSÁGOK.

A király ő felsége a mult héten Budapesten tartózkodott, a Rákoson több ezred fölött szemlét tartott, megvizsgálta a kaszárnyákat, megnézte a közraktárokat, az elevator, a magyar államvasutak új épületeit, azonkívül a vörösvári és pilisicsabai táborokba is kirándult.

A bécsi Stadttheater leégett. D. u. 5 órakor gyuladt ki, még ma sem tudják, hogyan, s egészen leégett. Emberélet nem esett áldozatul.

Katona Józsefnek kiadatlan s még eddig nem ismert kéziratát és életére vonatkozó számos új adatot ad ki legközelebb Miletz J. tanár, a ki a nagy költő családjával némi rokonságban áll.

Az országgyűlés máj. 20-án berekesztett. Ő Felsége nagyhatású trónbeszéddel zárta be s nagy lelkesedés tört ki, mid n végül az országház építését indokolván, így szólt: „ama palotában újabb és újabb századokon keresztül fogja kifejezését találni hű magyar nemzetünk legjellemzőbb két, de egybeolvadó érzelme: hűség a királyhoz és ragaszkodás az alkotmányhoz.”

Kraszevszkit a lipsei törvényeszek negyed félévi börtönrre ítélte. A nagy költő és lengyel képviselő barátai kegyelmet fognak kérni.

Az új országház építéséről szóló törvényjavaslat a felsőházban is hosszas és kemény vita után elfogadtatott, vagy 70 szótöbbséggel.

Prónay József orsz. képviselő és belügyminisz. államtitkár, kiváló miveltségű és jellemű, fáradhatlan szorgalmu és lelkiismeretű férfi, 60 éves korában máj. 15-én meghalt. Egy régi nemesi családból származott, külföldön is nagy tanulmányokat tett, a szabadságharcban Görgey futártisztje volt, azután bujdosott, 1861-től képviselő, az 1873. fuzió egyik előmozdítója, különben Tisza Kálmán egyik bizalmas hű barátja volt. 1880-ban lett államtitkár. Temetése szombaton ment végbe az ország megannyi kitünőségeinek részvételével, a melyen György Vilmos budapesti evang. lelkész meghiátó gyászbeszédet tartott.

Szontagh Pál és Kemény János képviselőházi alelnököknek ő felsége a belső titk. tanácsosi méltóságot adományozta.

A tékozló asszony Kóródi Péternek a „Legény bolondja” szerzőjének új darabja a népszínházban megbukott. Két új alak van benne a czimbéli és egy falusi bíró, a ki zsidó. De nem tudott velök boldogulni.

Csángók Temesvárott. A Gyurgyevóhól Gyorokra menő csángók karavánja (76 kocsis 124 családdal, összesen 468 lélekkel tegnap reggel Temesvára érkezett. A karaván a József-városi temetőnél táborozott s Temesvár városa megvendégelte őket: a csángók fejéknél fél kilogramm marhahúst és egy kenyert kaptak,

gyar dallamokat oly tisztán kifejezni, mint ezt akkor hallám.

A zene a gyógyteremből hangzott, mért én is oda siettem. Több pillanatig elandalogtam a régen hallott kedves nótákon, midőn egyszerre egy hűlgyet láték felém közeledni és pedig nem egyedül, hanem hatod magával, tehát egész családotstól.

— Jól látok, Alfréd úr? szóla, kezét nyujtva, de az Istenért, hol járt ön, hiszen egész örökkévalóság, hogy láttam.

(Vége köv.)

A londoni csőcselék jalkiáltása.

(Folytatás.)

E rozszant és kormos házak mindenik szobájában egy, sokszor két család lakozik. Vamelyik egészségügyi biztos egy atyát, anyát, három gyermeket és négy disznót talált egy pinczében. Egy másik szobában egy missionarius himlőbeteg férfit, nyolczadik gyermek ágyában fekvő asszonyt talált; a gyermekek felig pörén és piszoktól ellepve futkostak körülöttük. Emitt hét személy lakik együtt egy földalatti konyhában, s ugyanott egy kis halott gyermek fekszik. Amott egy szegény özvegy, három gyermeke, és egy 3 napja kimúlt kised. Férje, ki kocsis volt, rövid idővel ezelőtt mint üngyilkos halt meg. Itt egy özvegy lakik hat gyermekével, kik közt van egy 29 éves, egy 21 éves leány és egy 17 éves fiú. — Egy másik lakosztályban apa, anya és hat gyermek, kik közül kettő vörhenyben szenved. Amott 9 fi- és nőtestvér,

lovaiknak pedig takarmányt adott a hatóság. A csángók ma hajnalban utaztak tovább Arad-Hegyfalja felé.

Véres dráma folyt le a múlt héten T.-Petrovo-szello temesmegyei községben. Egy Vesszil nevű oláh féltékenységből baltával agyonvágta a feleségét, aztán világgá ment. Napok mulva ráakadtak holttestére egy huszonöt öl mélységű kutban; a halott mellén szurás volt, mert Vesszil, mielőtt beleugrott a kutba, előbb késevel akarta magát meggyilkolni. A eszűes környéken, a hol nagy idő óta nem történt ilyen, városokban divatos tragédia, az eset általános elszörnyedést okozott.

IRODALOM.

Az Ungarische Revue ez évi áprilisi füzetének élén Budenz Józsefnek, a jubiléus nyelv-tudósának életrajzát közli Simonyi Zsigmondtól, az érdekes tudós arcképével. Wliskoeki Henrik hosszabb tanulmányt közöl az erdélyi cigányok ethnografiájáról, Lipp Vilmos a pannóniai ércműves-ségről értekezik a népvándorlás korából. Kakujay Károly Petőfinék három rövid költeményét (A Dunán, Álmodom-e . . . , Boldogtalan voltam) adja csinos fordításban. A füzet többi részét az akadémiái ülések foglalatjai, a magyar középiskolák statisztikája és magyar könyvészet töltik ki.

A Természettudományi Közlöny májusi füzeté következő tartalommal jelent meg: Az álomról, dr. Lechner Károlytól. A gyümölcsfák nyeléséről (2 ábrával), Péter Bélától. Az állatok fény- és színérzéséről. Apróbb közlemények: Állattan: A mélységek faunája. — Ásványtan: A futó-homokról. — Ásatag gyöngyosorok az ősi kőkori embernél. — Chémia: A keletiek hajfestékéről. — Gazdaságtan: Magyarország selyemtermelése 1882-ben és 1883-ban. — Aczélos és lisztes árpa. — Természettan: Különös árnyékok és szivárványok. — A forrásban levő oxigén hőmérséklete. — Természettudományi mozgalmak a hazában: Magyarhoni Földtani Társulat. — Kolozsvári Orvos-természettudományi Társulat. — M. tud. Akadémia III. osztálya. — Magyarországi Kárpát-Egyesület. — Magyarország gombái III. Centuria.

— „**A hülyeség és a hülyeintézetek**“, különös tekintettel Magyarország hülyéire.“ Ily ezim alatt bocsát ki Grimm Jakab, a budai hülyék intézetének igazgatója egy „segélyszózatot a magyar nemzethez a nyomorultak legelhagyatottabbjai érdekében.“ Meleg hangon irt szózat ama szerencsétlenek érdekében, kikért eddig az országban alig történt valami. Előadja a hülyeség, tompaelméjűség okát, tüneteit, a módokat, melyekkel sz esetleg esőkenteni, megszüntetni lehet, a hülyék tanítási és nevelési rendszerét, saját utazásaiban tett személyes tapasztalatai alapján. Kiválóan érdekes adatokat állít össze Magyarország hülyéiről, e statisztikát térképpel is szemléltethetővé téve. Az utolsó (1880.) népszámlálás szerint hazánkban 15.642,102 lakos között 18658 hülye van, tehát 828 lakosra esik egy hülye; Budapesten 360,551 lakos között van 222 hülye, tehát 1623 lakosra esik egy hülye. És ha e számnak kétszeresét is esekélynek vesszük, akkor 700—800 lakosra esnék egy hülye! Még szomorítóbb ez a viszony a

29-ik évtől lefelé, lakik, eszik és alszik együttesen. Ime egy anya, ki estefelé az utcára kergeti gyermekeit, mert éjjel utánig erkölestelen cselokra adja bérbe szobáját; reggel tájt mászhatnak haza felé a szegény teremtesek, ha ugyan addig másutt nem akadtak valami nyomorult menhelyre. Az ágyak piszkos rongyok, hulladékok és szalmazsupok halmazából állanak; de legtöbbszörre e szegény lények a nyirkos földön hálnak. Emitt, e szobában egy özvegy foglalja el az egyedüli ágyat, a padlót egy házaspárnak engedi át heti néhány krajczárért. Igen sok esetben még rosszabbul áll a dolog, mert a szobák a bennlakók foglalkozásától inficiáltak. Emitt meg van mételegve a levegő a házi nyulak, patkányok, kutyák és más állatok bőreiből készült prémekek feleslegétől. Amott csiriznek és szárított gyufatartóknak másféle illatokkal vegyült büze kábitja el a belépőt. Vagy lehet, hogy az el nem árusított rothadt halneműektől és főzelékneműektől ered. Még ha lehetséges volna is, akkor sem nyitják ki ez emberek ablakaikat; nem is nyernének vele sokat, mert a külső levegő is csak úgy, vagy talán még inkább meg van mérgezve, mint a belső.

Még e nyomorult szobák is meghaladják sok ember jövedelmét, kik nap hosszát kéregetik alalmazójukat, s éjjel valami bűzös lakóházba vonulnak. Ez utóbbiak gyakran gyűlöhelyei a legalacsonyabb osztályu tolvajoknak és kóborlóknak, s egynehány olyan házat lopott jószágok átvevői béreltek. A konyhában férfiak s nők együtt főzik ételüket, mossák ruhájukat s szerke — szét hen-

Kárpátok völgyeiben, Erdélyben, a Duna és Tisza mentén, a Fertő környékén, a Muraköz és Csallóközben. A legújabb kimutatások szerint a Tisza mentén 700 lakosra esik egy hülye, az Alpeselek kiágazásainak vidékeiben 556 lakosra esik egy hülye, a Kárpátok völgyében 400 lakosra esik egy, a Muraközben 300-ra esik egy, a Fertő környékén és a Csallóközszigeten 200—200-ra esik egy. Erdélyben pedig 133 lakosra esik egy hülye, míg Jóna faluban (a Csallóközben) majdnem minden lakos hülye. Mindezek nevelésére s gyógyítására Magyarországon csak egy intézet áll fenn, Grimmeek a főváros által segélyezett és sok nehézséggel küzdő budai intézete, melyben azonban csak 16 növendék számára van hely, — ezek is természetesen módosabb szülék gyermekei, a kik fizethetnek. — A figyelemreméltó füzet kapható szerzőnél (Buda, alkotás utca, 16.) ára 1 frt, a tiszta jövedelem egy nagyobb szabásu hülye-intézet alapjára van szánva.

Felelős szerkesztő: **Wigand János.**

Főmunkatárs: **Dr. Finácz Ernő.**

Kiadótulajdonosok:

Wigand János és a „Beck & Koszanics“ cég.

HIRDETÉSEK.

2523 szám

tlkvi 1884.

Arverési hirdetmény.

A páncsovai kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság részéről ezennel közhírré tétetik, hogy Maticza Szrbska végrehajthatónak Erics Gyoka tomasevaczi házközösség végrehajtást szenvedett elleni 200 frt, tőkekövetelés ennek 1876 évi Junius hó 1-ső napjától járó 7% kamatai a félevenként esedékes kamatok után szintén 7% késedelmi kamat 60 frt. 55 kr. perbeli és végrehajtási 6 frt. 70 kr. megállapított jelenlegi és még felmerülendő költségeknél kielégítése végett **1884 évi Julius hó 21-ik napján délelőtt 9 órakor** tomasevaczi község előjárásánál az ezen törvényszék területén fekvő Tomasevacz községe 771 számú telekjegyzőkönyvben foglalt következő ingatlanok u. m. 1) 251 szám. ház és 800□-öl házhely 350 frtnyi; 2) 39 hr. szám. I dűllőbeli 1200 hr-öl I oszt. szántó 37 50 frt. krnyi; 3) 39 □. sz. II dűllőbeli 1200□-öl szántó 37 frt. 50 krnyi; 4) 39 hrsz. III dűllőbeli 1200□-öl I oszt. szántó 37 frt. 50 krnyi; 5) 39 hrsz. IV dűllőbeli 1200□-öl I oszt. szántó 37 frt. 50 krnyi 6) 39 hrsz. V dűllőbeli 1⁴⁰⁰ hold I oszt. kaszálló 80 frtnyi; és 7) 39 hrsz. II dűllőbeli 2 hold I oszt. szántó 100 frtnyi ezennel megállapított kikiáltási ár mellett

tereknek dohányozva s kártyázva. A háló szobában hosszú ágyosorok láthatók, néha 60—80 fekvőhely egy szobában. Sok esetben mindkét nembeliek együtt tanyáznak, anélkül, hogy a legesekélyebb illem megóvatnék. De van ennél még mélyesegesebb örvény is. Száz és száz ember még azt a pár krajczárt sem bírja megkeresni, mely e dohos hálószobákban helyet juttatna nekik; nem ritkán tuezats: áura bíjnak együvé az előcsarnokok és lépcsők zugaiban.

Hogy az ily életfeltételekre kárhözott emberek nagyon is hajlandók a részegsége és bűnre, nincs mit csodálkoznunk. Inkább azon csodálkozzunk, hogy húszszor nem bűnösebbek, mint a minők.

III. Az erkölestelenség

csak természetes következménye ez életfeltételeknek. „A házasság“ úgy mondják ők magok, „nem divatos ezekben a kerületekben“. S ez maga a meztelen igazság. Kérdezd meg tőlök, nyájás olvasó, vajjon e piszokfészekben együtt lakozó férfiak és nők házások-e, s mosolyogni fognak együgyűségeden. Senki sem ismeri a házasságot. Senki se törődik vele. Senki se várja meg tőlök. Csak kivételes esetekben nyersz igenlő választ. Házasságtörés rendes dolog; s nincs a fajtalanságnak vagy érzékiségnek neve, melyen csodálkoznak. Olyanok, kik együtt élnek, nem ritkán pusztá szováltás miatt elválnak, hogy rögtön utána hasonló czimboraságot kössenek. Egy férfiról azt mondták, hogy néhány éven át egy nővel, három gyermek anyjával élt. A nő meghalt, s 5 nap

külön külön elfog árvereztetni, és akkoron magasabb ígérlet hiányában a kikiáltási áron alól is elfognak adatni.

A venni szándékozók kötelesek a kikiáltási árnak 10%-át készpénzben vagy ovadékképesnek nyilvánított értékpapirokban bánatpénzüil letenni.

Kelt Páncsován a kir. törvényszék mint telekkönyvi osztályának 1884 évi április hó 1-én tartott üléséből.

Dr. Kállay,

jegyző.

1—1

Hergloz,

elnök.

FALK
állatsereglete.

Köszönöm Páncsova n. é. lakosainak állatseregletem eddigi szives pártolását s jelentem, hogy nagyobb állatszallítmány megérkezése miatt, a melyben

3 óriási

KROKODILUS

is van, ma vasárnap még nyitva lesz.

Ma 3 bemutatás

lesz. d. u. 4, d. u. 6 és esti 8 órakor.

6 órakor

2 nagy kigyóvetetés,

8 órakor

búcsú bemutatás:

a

Pepi mint kötél-tánczos.

Ez a legnagyobb szerű jelenség, a mit az állatidomítás fel tud mutatni.

Számos látogatást kér

FALK GYULA.

mulva helyét már egy másik asszony foglalta el. Egy ide való ember korác reggel társával elmeg hazulról valami betörést véghez vinni; nevezett társa azonban meggyilkolja. A gyilkos haza jön, s elmondja, hogy ezinkosát elfogták s börtönbe vetették; s még ugyanazon éjjel a meggyilkoltnak jogaiba lép. E vagyon közösségnek egyedüli gátló szere nem az erény, hanem a féltékenység. A legaljasabb fondorkodásokat a legnagyobb közönynyel tekintik. London földalatti részéi merő püze-gődrök, melyekbe az egész vidék piszokja és fertelme beleömlik. Egész udvarok tele tömvék tolvajokkal, prostituált személyekkel és szabad láb-ra helyezett bűnösökkel. Egyetlen utcában 35 ház közül 32 köztudomás szerént bordély. Egy másik kerületben 43 ilyen ház van; azonkívül 428 bukott nő, köztük igen sokan még nem haladták meg a 12-ik évet. Egyik város-kerületnek 10.000 lélekből álló lakossága közt 400-an ilyenmű erkölestelen keresetből élnek, koruk 13 és 50 év közt váltakozik. Hogy ez emberek erkölesi érzeke minő alacsony fokon áll, ime egy példa. Valamelyik missionarius egy fiatal lányt megmentett ez erkölestelen életből, s talált számára helyet egy külföldre induló családnál. Mikor a missionarius visszatért, a lánynak anyja kegyetlen szemrehányásokkal illette, hogy egyetlen életfentartási keresetétől megfosztotta.

(Folyt. köv.)

Dr. F. E.

Haszonbéri hirdetmény.

A szegedi m. kir. jószágigazgatóságnak f. évi 4366 sz. rendelete folytán a pancsovai m. k. kincst. uradalomhoz tartozó, alábbirt bértárgyak iránt a pancsovai ispánság irodahelyiségében f. évi június hó 16-án, illetve június hó 17-én Kubin község házában, a délelőtti órákban nyilvános árverés fog tartatni, melyre a 10% bánatpénzzel ellátott és bérhátralékkal nem terhelt vállalkozók meghívotnak. —

A fentemlitett bánatpénzzel és 50 krros bélyeggel ellátott írásbeli zárt ajánlatok is elfogadtatnak, melyek azonban az árverést megelőzőleg benyújtandók. —

A bérleti feltételek az ispánság irodájában a hivatalos órák alatt bármikor betekintheők. —

Utóajánlatok el nem fogadtatnak s azok alapján, ha fentartatnak is, újabb árverés kiírati nem fog. —

Tétel-szám	BÉRTÁRGY NEME és ELNEVEZÉSE	A bértárgy kiterjedése 1600 □ öl- lekben		Kikiáltási ára		Uj bértartam	Jegyzet.
		hold □ öl	öl	frt.	kr.		
1884. évi június hó 16-án.							
1	Oppovai dom. föld Cziganska bara	21	210	—	50	1884 ¹ _{VI} től 1887 ³⁰ _{VI} ig	
2	" " " Rakítás	96	800	—	50	" "	
3	" " " stan. bara és gorni és dol. ugar	324	583	—	50	" "	
4	" " " slana bara	63	1367	—	50	" "	
5	" 29. és 10-ik sz. bizellai halászat	—	—	1240	—	1885 ¹ _I től 1887 ³¹ _{XII} ig	
6	" 25—28 sz. halászat	—	—	161	—	" "	
7	Glogoni Alterwald	42	1128	29	81	" "	
8	" 30 sz. halászat	—	—	130	—	" "	
9	Ovesai V. öblözetbeli rétiföld	3361	1571	—	50	" "	
10	" rév-vánjog	—	—	100	—	" "	
11	Boresai V-ik öblözetbeli rétiföld	1821	712	—	50	" "	
12	" -szefkerini 7. sz. halászat	—	—	225	—	" "	
13	" " 8. sz. "	—	—	1052	—	" "	
14	" Preliva halászat	—	—	101	—	" "	
15	Pancsovai V-ik öblözetbeli rétiföld	889	982	305	—	" "	
16	Staresovai Rogicza szlatina (dom. föld)	2	209	—	50	1884 ¹ _{VII} 1887 ³¹ _{XII} ig	
17	" Brasicseva " " "	1	209	—	50	" "	
18	Homoliczi Zsivanova bara " "	23	1461	9	57	1885 ¹ _{VI} 1887 ³¹ _{XII}	
19	Kubini Morast klek " "	61	1559	—	50	1885 ¹ _{VI} 1887 ³⁰ _{VI} ig	
20	" Bara ispod Cservenka " "	21	787	—	50		
21	" Siroka bara " "	181	62	—	50		
22	" Dojni rit " "	272	474	—	50		
23	" Pogana bara " "	17	1274	—	50		
24	" Delicsa bara " "	27	585	—	50		
25	" Csucsina és Csucsinszky záborák	33	945	—	50		
26	" Dogicsa bara	17	139	—	50		
27	" Ukacsá bara	30	1111	—	50		
28	Albrechtsdörfi IV-ik öbl. rétiföld	4312	1444	) 4200	—	1885 ¹ _I től 1887 ³¹ _{XII}	
29	Königsdörfi " " "	3920	488				
30	Gisellahaim " " "	200	—	—	50	1885 ¹ _I 1887 ³¹ _{XII}	
1884. június hó 17-én Kubin község házában.							
31	Osztrovai Brza-vrba halászat	—	—	7400	—		

M. kir. kincst. ispánság.

Pancsován 1884. Május 18-án